

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)
«ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В НАУКАХ ПРО ОСВІТУ»**

Відомості про викладача

ПІБ	Матвієнко Олена Валеріївна
Посада викладача	завідувач кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?user=uiZxgSoAAAAJ&hl=uk&oi=ao
Електронна адреса	o.v.matvivenko@npu.edu.ua

I. Основна мета навчальної дисципліни

Метою навчальної вибіркової дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок щодо застосування синергетичного підходу в науках про освіту, розуміння інтеграційних процесів у сучасній педагогічній науці, а також розвиток компетентностей, необхідних для проведення міждисциплінарних досліджень та впровадження інноваційних освітніх технологій.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	Третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки
Рік впровадження	2024
Шифр навчальної дисципліни	СВ 02
Семестр навчання	5

III. Програмні результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі освіти/педагогіки у процесі дослідницько-інноваційної та професійної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики; застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення в галузі освіти й педагогіки.

ЗК 1 Здатність оволодівати загальнонауковими (філософськими) компетентностями, формувати системний науковий світогляд, професійну етику та загальний культурний світогляд завдяки абстрактному мисленню, критичному аналізу, оцінці, синтезу і генеруванню нових та складних ідей.

ЗК 3 Здатність здійснювати пошук та аналіз інформації з різних джерел, користуватися бібліотеками (традиційними й електронними), використовувати інформаційні ресурси у відкритому доступі наукометричних баз Scopus та Web of Science.

ЗК 6 Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій школі та наукових установах, планувати й проводити навчальні заняття з використанням компетентнісного підходу, застосовувати знання на практиці.

ЗК 7 Здатність проявляти ініціативу, соціальну відповідальність, мотивувати колектив до спільної мети, ефективно працювати в команді, цінувати різноманітність і мультикультурність, усвідомлювати гендерну рівність та рівні можливості.

ФК 1 Здатність застосовувати наукову термінологію педагогічної науки та створювати ієрархічні структури наукових понять; розуміти системні зв'язки та цілісність педагогічних явищ і процесів; відстежувати сучасну нормативно-правову базу освіти та освітню політику України; формувати стратегічне бачення розвитку науки; аналізувати педагогічні явища в історичній ретроспективі; здійснювати компаративний аналіз педагогічних проблем у міжнародному та національному контекстах; інтегрувати інноваційний педагогічний досвід у власні наукові дослідження в закладах загальної середньої освіти та вищої школи.

ФК 6 Здатність впроваджувати, удосконалювати та модернізувати виховні системи й технології в закладах загальної середньої освіти та вищої школи; розуміння процесів становлення особистості через виховання і самовиховання; аналіз соціокультурного середовища та особливостей виховання на різних вікових етапах; реалізація ціннісно-смыслового підходу до виховання на засадах полікультурності.

ФК 12 Здатність інтегрувати принципи сталого розвитку в освітній процес закладів загальної середньої освіти та вищої школи та наукові дослідження; розуміння глобальних цілей сталого розвитку та шляхів їх реалізації через освіту; вміння формувати екологічну свідомість та соціальну відповідальність у суб'єктів навчання.

ФК 13 Здатність адаптувати освітній процес та науково-педагогічну діяльність до умов військової агресії; розробка та впровадження ефективних методів дистанційного та змішаного навчання в умовах безпекових обмежень; психолого-педагогічна підтримка здобувачів освіти та колег, які зазнали впливу травматичних подій; створення захищеного та психологічно безпечного освітнього середовища.

ФК 14 Здатність розробляти та реалізовувати стратегії відновлення освітньої галузі після воєнних дій; впровадження інноваційних педагогічних підходів для подолання наслідків освітніх втрат; проектування освітніх програм, спрямованих на національно-патріотичне виховання та формування стійкості в суб'єктів навчання; інтеграція міжнародного досвіду постконфліктної відбудови освітніх систем у вітчизняний контекст.

ПРН 1 Демонструє розуміння фундаментальних філософських категорій та їх застосування в освітніх дослідженнях; аналізує освітні феномени через призму різних філософських концепцій; формує власну освітню філософію на основі критичного осмислення історичних та сучасних філософських парадигм; інтегрує філософські методи пізнання у науково-педагогічну діяльність.

ПРН 5 Вільно оперує науковою термінологією педагогічної науки; створює та застосовує ієрархічні структури наукових понять; аналізує педагогічні явища у системному взаємозв'язку; моніторить зміни у нормативно-правовій базі освіти та освітній політиці України; формує стратегічне бачення розвитку педагогічної науки; здійснює компаративний аналіз освітніх процесів у міжнародному та національному контекстах; інтегрує інноваційний педагогічний досвід у власну наукову та практичну діяльність.

ПРН 10 Впроваджує, удосконалює та модернізує виховні системи й технології; аналізує процеси становлення особистості через виховання і самовиховання; проводить діагностику соціокультурного середовища та особливостей виховання на різних вікових етапах; реалізує ціннісно-смысловий підхід до виховання на засадах полікультурності.

ПРН 12 Планує й організовує науково-педагогічну діяльність з урахуванням регіонального контексту; демонструє розуміння гносеологічних основ освіти; обґрунтовано застосовує наукові методи у власних дослідженнях; адаптує, модифікує та створює інноваційні дослідницькі методи і технології; впроваджує ІКТ для реалізації наукових проєктів.

ПРН 19 Адаптує освітні процеси до умов військової агресії; розробляє та впроваджує психолого-педагогічні методи роботи з травмованими учасниками освітнього процесу; інтегрує елементи психологічної підтримки та стресостійкості в освітнє середовище; формує патріотичну

свідомість та національну ідентичність у здобувачів освіти; забезпечує безперервність освітнього процесу в кризових умовах.

ПРН 20 Розробляє стратегії відновлення освітньої системи в контексті післявоєнного відродження України; інтегрує міжнародний досвід реконструкції освітньої інфраструктури; впроваджує інноваційні підходи до трансформації освітнього середовища з урахуванням післявоєнних викликів; розвиває міждисциплінарні дослідження з питань відновлення освіти та науки; залучає міжнародну академічну спільноту до процесів відбудови освітньої системи України.

ПРН 21 Керуватись нормативно-правовими документами у діяльності наукових установ та ЗВО. Визначати цілі інноваційної діяльності та впроваджувати кращі практики у професійній роботі.

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи синергетики в освіті

Тема 1. Основи синергетики: поняття, принципи та роль у науці та освіті. Розглядається синергетика як міждисциплінарна наука, що вивчає нелінійні процеси, самоорганізацію та еволюцію систем. Аналізуються її основні поняття: відкриті системи, нестійкість, біфуркація, самоорганізація. Окреслюється значення синергетичного підходу для сучасної науки й освіти.

Тема 2. Педагогічна синергетика: концептуальні підходи та педагогічна система. Вивчається застосування синергетики в педагогічному процесі. Розглядаються основні концептуальні підходи: нелінійність, варіативність, самоорганізація освітніх систем. Аналізується роль педагогічної синергетики у створенні відкритого навчального середовища.

Тема 3. Роль учителя та особистісний розвиток у синергетичному підході. Аналізується місце і функції педагога в умовах синергетичного освітнього середовища. Розглядається вплив педагогічного стилю, професійної компетентності та особистісного розвитку вчителя на процес навчання. Обговорюється важливість розвитку емоційного інтелекту та креативності у педагогічній діяльності.

Змістовий модуль 2. Реалізація цілей сталого розвитку в освітньому процесі

Тема 4. Концепція сталого розвитку та її зв'язок з освітою. Аналізуються 17 цілей сталого розвитку ООН та їхнє значення для освіти. Досліджується роль освіти як ключового фактора забезпечення сталого розвитку суспільства. Розглядаються екологічна, соціальна та економічна складові сталого розвитку в освітньому процесі.

Тема 5. Підходи до інтеграції принципів сталого розвитку в освітню діяльність. Вивчаються методи реалізації ідей сталого розвитку у навчальному процесі, зокрема проєктне навчання, інтеграція екологічної освіти у шкільний та вищий освітній простір. Аналізуються студентські та учнівські ініціативи, спрямовані на досягнення сталого розвитку.

Тема 6. Соціальна відповідальність та глобальне громадянство в освіті. Розглядається формування екологічної та соціальної відповідальності учнів і студентів. Вивчається концепція глобального громадянства та її роль у розвитку сучасної освіти. Аналізуються успішні освітні ініціативи, спрямовані на сталий розвиток.

Змістовий модуль 3. Травмо-інформована педагогіка та розвиток стійкості в освітньому середовищі

Тема 7. Основи травмо-інформованої педагогіки. Розглядається поняття травми та її вплив на когнітивний розвиток і навчання. Аналізуються принципи травмо-інформованого підходу в освіті: забезпечення безпеки, довіри, співпраці. Окреслюється роль педагога у створенні підтримувального середовища для дітей з травматичним досвідом.

Тема 8. Резиліанс у навчальному процесі. Вивчається психологічна стійкість (резиліанс) як фактор успішного навчання та адаптації учнів. Аналізуються методи розвитку навичок резиліансу у дітей та дорослих. Розглядаються практичні вправи та техніки підтримки стійкості у стресових ситуаціях.

Тема 9. Соціально-емоційне навчання (СЕН) та безпечне освітнє середовище. Досліджується концепція соціально-емоційного навчання (СЕН) як стратегії формування навичок саморегуляції,

---

емпатії, емоційного інтелекту. Аналізуються моделі впровадження СЕН у навчальний процес (CASEL, RULER тощо). Вивчаються підходи до створення безпечного освітнього середовища, превенції булінгу, підтримки ментального здоров'я учнів.

Детальні теми лекційних, семінарських занять, питання до заліку, теми і завдання для самостійної роботи та інше містяться на курсі у Moodle <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=9343>

V. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання

Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки
Педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова
Матвієнко Олена Валеріївна, доктор педагогічних наук, професор.

VI. Обсяг навчального навантаження і терміни навчання

	Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
Рік і семестр навчання	Третій, п'ятий	Третій, п'ятий
Кількість кредитів	3	3
Загальна кількість годин	90	90
Лекційні заняття	20	6
Семінарські заняття	20	6
Самостійна робота	50	78

VII. Політика навчальної дисципліни

ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-udu>).

VIII. Основні інформаційні джерела

1. Кім О. Інтеграційні процеси в освітніх сегментах України, заходу і Республіки Корея. *International Science Journal of Education & Linguistics*, 2022. – № 1.3. – С. 107-119.
2. Lakshminarayanan, Annette C. McBride. *The Use of High Technology in STEM Education*. URL: <https://www.researchgate.net/publication/283091881>
3. Kiira Kärkkäinen, Stéphan Vincent-Lancrin. *Sparking Innovation in STEM Education with Technology and Collaboration. A Case Study Of The HP Catalyst Initiative / OECD EDUCATION WORKING PAPERS SERIES*. URL: [https://www.oecd.org/education/cei/OECD_EDU-WKP\(2013\)_SparkingInnovationinSTEMeducation.pdf](https://www.oecd.org/education/cei/OECD_EDU-WKP(2013)_SparkingInnovationinSTEMeducation.pdf)
4. Rita Birzina, Tamara Pigozne. *Technology as a Tool in STEM Teaching and Learning / Rural environment. Education. Personality. Vol.13. ISSN 2255-5207, Jelgava, 8-9 May 2020*. URL: https://www.researchgate.net/publication/341282852_Technology_as_a_Tool_in_STEM_Teaching_and_Learning
5. Rohit Mehta, Sarah Keenan, Danah Henriksen, Punya Mishra. *Developing a Rhetoric of Aesthetics: The (Often) Forgotten Link Between Art and STEM / STEAM Education. Theory and practice / Editors: Myint Swe Khine, Shaljan Areepattamannil / Chapter 7, pp. 118-137*

IX. Система оцінювання

Поточний контроль	тематичні експрес-опитування (усні та письмові) на семінарських заняттях, творчі й пошукові індивідуальні роботи (групові проекти, презентації, есе, тренувальні тести, модульні контрольні роботи) тощо.

Залік (диференційований)

Важливі рекомендації!

Моніторинг у формі заліку передбачає:

– виконання студентом (-ми) самостійно або під керівництвом викладача тематичних контрольних завдань на основі вивченого програмного матеріалу (накопичувальні кейси).

– демонстрацію студентом (-ми) набутих компетентностей крізь призму підсумкових тестів або захисту тематичного проєкту з використанням мультимедійних засобів та інших засобів візуалізації (PowerPoint, відео, колаж тощо) на засадах відкритості й прозорості.

Критерії оцінювання:

Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість, емоційність та аргументованість; звертання до основної та додаткової літератури: підручників, навчальних посібників, періодичних (фахових) видань тощо; використання цитат, афоризмів, думок авторитетних вчених та ін.; аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових (тестових) завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою мультимедійної техніки, різних технічних засобів (слайдів, таблиць, схем, діаграмних рисунків тощо).

Перезарахування окремих тем або модулів дисципліни за умови підтвердження відповідних навчальних результатів, здобутих у межах неформальної освіти (курси, тренінги, семінари, сертифікати тощо): перезарахування здійснюється на підставі поданої документації, яка підтверджує зміст, тривалість і результати навчання, та після оцінки відповідності компетентностей викладачем курсу або уповноваженою комісією, відповідно до Положення про неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu-uchasnykiv-osvitnoho-protsesu-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>).

Рівень відповідності критеріям:

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач виконав програму освітнього компонента повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму освітнього компонента в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми освітнього компонента, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом,

---

здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з освітнього компонента, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.

Незадовільний рівень:

35 – 59 балів – з можливістю повторного складання. Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з освітнього компонента, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку;

0 – 34 балів – з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента. Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.

X. Навчальні ресурси

Основні та додаткові матеріали, необхідні для вивчення навчальної дисципліни, знаходяться в електронному навчальному курсі системи управління навчальними курсами MOODLE:
<https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=9343>

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки
Протокол № 10 від 29 травня 2024 року